

Матюшина Інна Іванівна,
доцент кафедри філософії Національного
університету «Одеська юридична академія»,
кандидат філософських наук

ЛОГІЧНЕ МИСЛЕННЯ ЯК БАЗОВА КОМПЕТЕНЦІЯ

Сучасна система вищої освіти в Україні, як майже у всіх західноєвропейських державах, легітимізує своє існування у такий спосіб: результатами навчання у закладах вищої освіти є набуті компетенції та компетентності. Приблизно з середини нульових років 21 століття середини десятих років точилися дискусії щодо визначання цих понять. Сьогодні спеціалісти-педагоги майже визначились з розумінням цих понять та зафіксували їх значення, та співвідношення цих понять між собою.

Так М.С. Головань визначає ці поняття наступним чином: «..компетенція – деяка відчужена, наперед задана вимога до підготовки особи (властивості або якості, потенційні здатності особи), наперед задана вимога щодо знань та досвіду діяльності у певній сфері; компетентність – це володіння компетенцією, що виявляється в ефективній діяльності і включає особисте ставлення до предмету і продукту діяльності; компетентність – це інтегративне утворення особистості, що інтегрує в собі знання, уміння, навички, досвід і особистісні властивості, які обумовлюють прагнення, здатність і готовність розв'язувати проблеми і завдання, що виникають в реальних життєвих ситуаціях, усвідомлюючи при цьому значущість предмету і результату діяльності. «Компетентність» є системним поняттям, що має свою структуру, рівні, функції, своєрідні характеристики, властивості; компетентним можна стати опановуючи певні компетенції і реалізуючи їх у досвіді конкретної діяльності» [1]. Отже поняття компетентність – більш широке та змістовне, а поняття компетенція виступає більш вузьким, абстрагованим, що може бути частиною компетентності. Без набуття компетенцій формування компетентності, як слідує з вищенаведеної цитати, неможливо.

Отже, виникає питання: чи можна виділити базові, засадничі компетенції, які лежать в основі будь-якої вищої освіти? Чи кожна спеціальність має свої, особливі компетенції, з яких формуються абсолютно унікальні професійні компетентності в межах кожної конкретної спеціальності?

Зокрема, при вступі у магістратуру зі спеціальності «Право» здобувачі мають складати Тест з загальних навчальних правничих компетентностей (ТЗНПК). В якості таких компетентностей виступають, на думку спеціалістів Міністерства освіти: критичне мислення, аналітичне мислення та логічне мислення. Тут ми бачимо певну плутанину з термінологією, тобто термінологічну неузгодженість, і ця плутанина визиває низку зауважень. Перше: таке формулювання свідчить, що поняття «компетенція» та «компетентність», стосовно

назви цього тесту, беруться як синонімічні. Друге: ми це зазначали, що логічне мислення є складовою критичного мислення, а аналітичне мислення – є частиною логічного мислення, і аналіз завдань цього тесту свідчать про те, що цей тест містить в собі завдання, що перевіряють різні боки, різні аспекти логічного мислення (до речі, студенти так і називають цей тест – тест з логіки). Отже, ми розуміємо (і це нам підтверджує наявність ТЗНПК), що логічне мислення є необхідною складовою юридичної освіти, тобто є базовою компетенцією для спеціалістів цього фаху. І ця компетенція є складовою загальної компетентності правників.

Ми добре знаємо, що наразі існують список затверджених компетентностей щодо всіх спеціальностей, який сформований як стандарти вищої освіти [2]. Подивимось на загальні компетенції випускника магістратури зі спеціальності «Право», необхідним компонентом яких є логічне мислення у широкому сенсі: «ЗК1: Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, ЗК3: Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, ЗК7: Здатність приймати обґрунтовані рішення» [2]. Але, якщо проаналізувати загальні компетентності здобувачів освіти за іншими спеціальностями, то можна помітити, що там присутні саме такі ж формулювання та такі ж вимоги щодо компетентностей: необхідно розвивати аналітичне мислення, критичне мислення, понятійне мислення, вміти аргументувати, обґрунтовувати тощо. Значить, щоб сформувати компетентності майже у будь-якій спеціальності, потрібно розвивати логічне мислення здобувачів вищої освіти

Отже, в якості основного висновку можна сформулювати наступне: логічне мислення є базовою компонентою, компетенцією для розвитку компетентностей будь-якої спеціальності. Але в останні десятиліття з навчальних програм вищих навчальних закладів України вилучаються курси логіки. І виникає питання (риторичне): як можна розвивати компетентності без розвитку компетенцій, з яких вони складаються?

Список використаних джерел

1. Головань М.С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду. *Вища освіта України*, 2008. №3. С.23-30. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/52560/5/Holovan_competence.pdf;jsessionid=7C442CD246CE3ABEEEE70E9E47132036.

2. Затвержені стандарти вищої освіти. *Сайт Міністерства освіти і науки України*. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti>.